



לוי מרדכי

201089

בן שולמית ויצחק-ניסים

נולד ב- ו' אדר תר"פ 25.2.1920

התגייס לצה"ל ב- ינואר 1951

שרת בחטיבת כרמלי

נפל ב- ל' ניסן תשי"א 6.5.1951

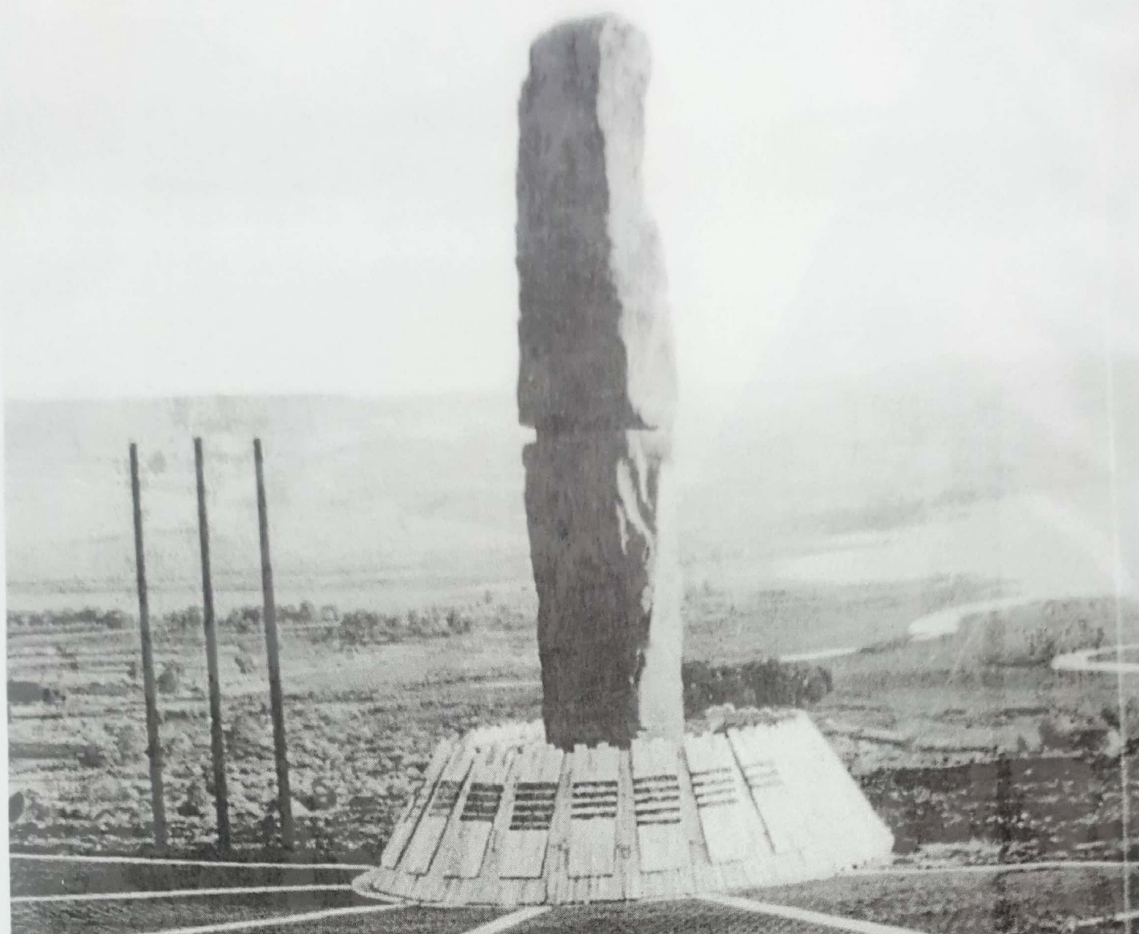
בקרוב תל-אל מוטילה.



## לוי, מרדכי

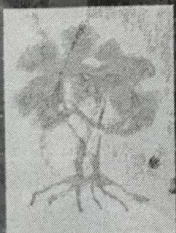


בן יצחק-גנסים ושולמית. נולד ביום ר' באדר  
תר"ף (25.2.1920) בתימן. את ראשית-  
חינוכו קיבל ב"חדר" ולאחר-מכן למד  
ב"ישיבה" ונעשה תלמיד-חכם מובהק. היה  
מרבה לדבר על לב בני-גילו להתמסר  
ללימוד-התורה אשר בו ראה יעוד-חיו.  
איש תם וישר, ירא-שמים וסר מרע. עלה  
לארץ בשנת 1949. גויס לצה"ל בינואר  
1951 ושירותו נעשה מתוך שמחה והרגשת  
חובה לאומית. ביום ל' בניסן תשי"א  
(6.5.1951) נפל בקרב בשפך-הירדן ליד הכנרת. הובא לקבורה בבית-  
הקברות הצבאי בעפולה וביום כ"ד בסיון תשי"ב (17.6.1952) הועבר  
למנוחת-עולמים בבית-הקברות הצבאי שעל הר-הרצל בירושלים.



# הקרב על חל מוטילה

26 לואי 1951





## קרב תל-מוטילה 1951

אריה יצחקי

בתחילת שנת 1951 הגיע לשיאו העימות המדיני והצבאי בין ישראל וסוריה בנושא השליטה באיזורים המפורזים. העימות קיבל תאוצה בעקבות נסיונה של ישראל להתחיל בעבודות מפעל יבוש החולה.

באפריל 1951 השלימו הסורים את השתלטותם התוקפנית על האיזור המפורז הדרומי באל-חמה (חמת גדר). והחלו בנסיונות להשתלט גם על האיזור המפורז המרכזי בגזרת כורזים.

רכס כורזים שנמצא בשטח ישראל חלש על האיזור המפורז ערוץ הירדן ובקעת הבטייחה. היה זה למעשה השטח היחיד בגזרת הגבול הישראלי-סורי שבו היתה שליטה טופוגרפית ישראלית. בקצה הרכס נמצא תל-מוטילה (כיום גבעת קלע, עליה ממוקמת הצרכניה של מושב אלמגור) המתנשא כ-213 מ' מעל ערוץ הירדן. ברמת כורזים לא היה ישוב ישראלי ואפילו לא מוצב צבאי. הנוכחות הישראלית התבטאה בתנועת סיורים של צה"ל בשטח.

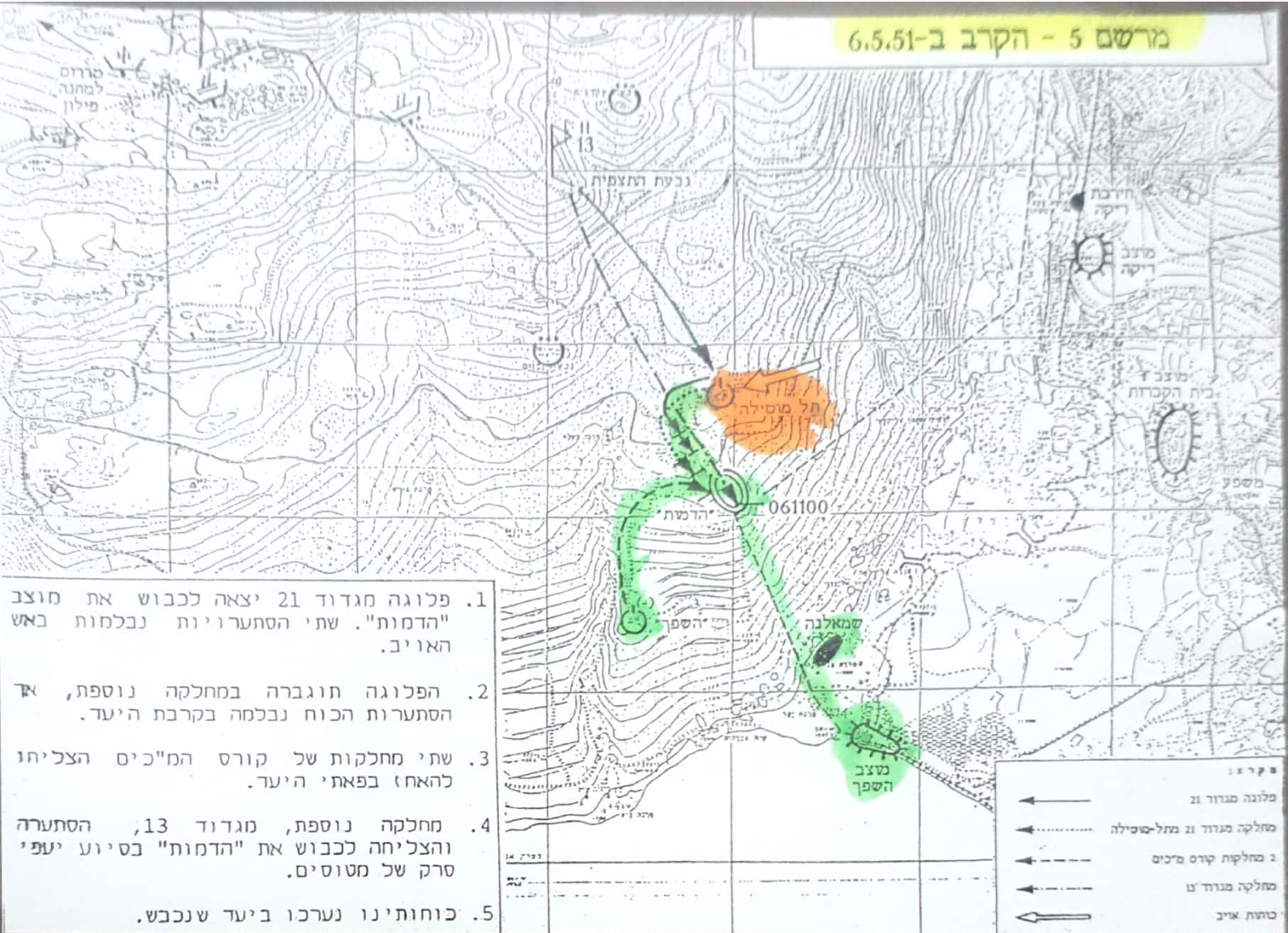
באיזור המפורז שכנו שני כפרים ערביים חירבת דיכה וערב שמאלנה. הצבא הסורי חימש את התושבים הבדואים של הכפר ערב שמאלנה ברובים ומקלעים ועודד אותם לחדור מערבה. הם עיבדו את האדמות באיזור המפורז ואף בשטח ישראל שממערב לו, וחדרו עם עדריהם אל מורדות רכס כורזים עד לאיזור תל-מוטילה ועד לחורבת כורזים.

קרבתל מוטילה 2-6 במאי 1951  
(6 במאי 1951 - יום נפילתו של מרדכי ז"ל)



קשיי קליטת העלייה החמירו את המצב בצבא  
שקלט כוח אדם חדש בכמויות גדולות

מרשם 5 - הקרב ב-6.5.51



# הלילה היה קצר מדי

סימורה של פלוגת "גולני" (פלוגה א', גדי 21)

כתבה זו הופיעה בעתון "במחנה" בתום הקרב וכיבוש מוצבי תל-מוטילה ו"הדמות", אחד הקרבות הקשים והעקובים מדם של צה"ל שהיה כמעט בלתי ידוע עד כה. במחיר הקרבה, גבורת לוחמים (רובם עולים חדשים) ודם רב שנשפך על סלעי הבזלת השחורים, הושגה שליטה של כוחותינו בקטע הגבול עם האויב הסורי באזור שפך הירדן וחבל כורזים.

## הרקע

אזור שפך הירדן, במורדות הדרום-מזרחיים של הרכסים הפונים לכיוון הירדן והכנרת, נחשבו בתקופה זו שטח הפקר, בו רעו עדרי כפריים סוריים שעברו את הגבול וחדרו לשטח ריבונו. מוצב ה"דמות" וחלק מתל-מוטילה נתפסו ע"י כח סורי. סיורינו שעברו בשטח הותקפו באש צלפים ומקלעים שנורתה עליהם מהתל והגבעות בהם התמקמו הצולפים.

\* הכתבה פורסמה בכתבה וכלשוונה, למרות אי-דיוקים עובדתיים הנכללים בה (המערכת).



בצעד ראשון להשתלטותנו המוחלטת באיזור, נתפס תל-מוטילח בחלקו ע"י כח מילואים קטן שניהל קרב אש עם האויב המנסה להשתלט בחזרה על התל כולו.

## גדוד 21 הוזעק צפונה

המג"ד אהרון אבנון, המ"פים דב, זאב, גבי והקמ"ן הגדודי יהודה, עלו ב"סטטישן" הישן שהיה בגדוד בתקופה זו למפקדת החטיבה, לסיור באזור. קבוצת הפקודות הראשונה למ"פים ניתנה ע"י המג"ד על שפת ים כנרת. הפקודה היתה קצרה: הגדוד יועלה צפונה ע"י מ"פ המפקדה הוטיק והיעיל סרן מרגלית בעזרת הרס"ר יענקלה וחבורת הרס"לים.

פלוגה ב' של גבי ברשי תעבור תחת פיקוד מג"ד 13 האחראי על הגיזרה, תחליף את יהיד המילואים המחזיקה בתל-מוטילה. יתר הפלוגות וכוחות הגדוד יתמקמו במאהל שדה ויהיו בסוננות מתמדת להפעלה. הפלוגה של גבי נכנסה בהתאם לתוכנית ותפסה עמדות בקטע הדרום-מערבי של התל.

כבר ביום הראשון לישיבה בקו סבלה הפלוגה אבדות אחדות מצליפות והפגזות בלתי פוסקות של הסורים. צלפי האויב שתפסו עמדות החולשות בסביבה, צלפו ברובים ומקלעי "שאטו" והגבילו את תנועת חיילינו שהחזיקו בתל.

בחום הרב ששרר בתקופה ההיא, בינות סלעי הבזלת הלוהטים, החזיקו חיילי הפלוגה בעקשנות בעמדות, תוך כדי ניהול חילופי אש בלתי פוסקים עם האויב.

בנוסף לחום הרב שהציק לחיילינו והמים במשורה שקבלו (אספקה ניתן היה להעביר רק בלילה ע"י סבלים ופרדות) נוספה גם מכת הזבובים וסרחון איום שנדף מפגרי פרות שנפגעו תוך כדי חילופי האש ונשארו בשטח ההפקר. הזבובים - זבובי פגרים - זהובים, מזמזמים וטרדניים חדרו לכל מקום, לא עזרו נגדם רשתות ואמצעים אחרים. ומעל לכל הסרחון, הריח המתקתק המבחיל של פגרים, גרם להקאות אצל רבים מחיילינו.

הפלוגה של גבי הדפה והכשילה בהצלחה מספר ניסיונות האויב להרחיב את שליטתו על התל ונועדה להיות מוחלפת ע"י פלוגתו של זאב פ. במוצאי שבת ליל 5-6 מאי.



בשבת זו אכל הגדוד חמין שהצליח מעל חמשוער וטעמו כגן־עדן. בחום הקשה ששרר בשבת ולאחר מנות גדולות מהחמין הטעים, תקפו כאבי בטן ושלושלים רבים מהאוכלים. אין לקנא במיפ שהוביל את פלוגתו בליל זה, המחייב לעצור בתנועה בהפסקות קצרות למדי... כדי להאפשר לרבים לפתור את בעיותיהם .... כשגם הוא בעצמו ומפקדים אחרים לא פטורים ממטרד זה...

\*\*\*

בתום אכילת החמין נקרא זאב מ"פ אי לאוהל המג"ד, הפקודה שניתנה לו עי המג"ד היתה ברורה, קצרה וחדה: "הלילה נזרוק את הסורים קיבינימט ממשלט ה"דמות" וה"מוטילה". ההתקפה תתחיל מכיוון היעד המוחזק ע"י פלוגתו של גבי ובסיוע חלק מהכלים שלו. הסיוע שניתן לך יכלול יחידת מרגמות כבדות בפיקודו של פני רובין. יהודה הקמ"ן, יצא אתך לסיור ויצטרף אליך עם הסיירים גם בלילה". הפלוגה – רוב החיילים והמ"כים עולים חדשים, מהם רק 4-5 חודשים בארץ, כללה בזמן זה רק 2 מחלקות ולצורך ביצוע המשימה תתארגן במסגרת שלוש מחלקות. קצין הספורט הגדודי נקבע כמ"מ מח' 3, יתר שני המ"מים היו מוטק"ה עציוני ונתן לוי ז"ל. הרוב הניכר מהחיילים היו מיוצאי תימן.

עם קבלת הפקודה יצאו קציני הפלוגה ביחד עם הסמג"ד עקיבא סער לסיור בשטח. למעשה מבחינת זמן ואפשרות גישה לנקודת תצפית ניתן היה לראות את היעד מכוון אחד בלבד, מנקודת תצפית רחוקה למדי בסביבת "זנגריה".

התוכנית הוצגה למג"ד ואושרה לפנות ערב. עיקר התוכנית היתה: הפלוגה תצא בלילה ותגיע לעמדות פלוגה ב'. תתקוף באיגוף ימני מכיוון דרום מערב, תכבוש את מוצב ה"דמות", והמורדות הדרומיים של תל-מוטילה ותתבסס בהם להגנה. בסיכום התוכנית בחר זאב את שמות אשתו וילדיו כמילות הפעלה ודיווח (כסגולה להצלחה וע"מ לא לשכוח), רשם על היד והפלוגה יצאה לדרך.

### דרך הסלעים הקוצים והיסורים

בטור עורפי צעדה הפלוגה בשטח המגודל קוצים, זרוע סלעי בזלת גדולים. הציוד והתחמושת שנשאו החיילים היה רב למדי וזה מתוך ידיעה ברורה כי התד"ל (תובלת דרג לוחם) העמוס על פרדות עלול להגיע באיחור רב (גם הפרדות התקשו לצעוד בלילה בשטח סלעי וקשה זה).

המטרד העיקרי היו ההפסקות המרובות שנעשו תוך כדי תנועה – לפתרון בעית אכילת החמין בצהרים.... ביציאה מ"זנגריה" בצבצו בינות הסלעים משקפיו של מג"ד 13 "גנדי" שהיה בשטח וחיכה להגעת הפלוגה. בו במקום ניתן על ידו תדריך סופי לזאב (כולל הוראה לעקוף את עמדת משקיפי או"ם בכדי לא להטרידם) ולאחר איחולי הצלחה המשיכה הפלוגה בדרכה.

דממת הלילה הופסקה תדירות ע"י פרצי אש קצרים ורוטטים שניתכו על עמדות פלוגה ב' בתל –

הסלעים, שימרו עמדותיהם והתקרבו לטווח זריקת רימון, הכנותיהם העידו על נסיון לבצע התקפת נגד – יש להתכונן להכשיל וסיון זה.

ניתנה פקודה לחכיץ ולבדוק את מקלעי המג. שהיו בידינו ועדיין פעלו. נאספה תחמושת מפצועים. בזחילה ובקפיצות קרב חניעו חיילים שנשלחו עיני גבי מפלוגה ב' עם שקיות רימונים שהיו חיוניים ויעילים מאד לביעור העמדות בינות לסלעים ותרמו רבות להמשך הקרב. בשעה 04:00 בערך נפתחה עיני האויב אש עזה מכל הכלים, הסורים פתחו בנסיון להדוף ולדחוק את חיילי הפלוגה מעמדותיהם.

לרוע המזל חלו מיד מעצורים ב-2 מתוך 3 המקלעים שנשארו תקינים – חיילי האויב התרוממו להסתערות – או אז פנה זאב בדרישת הנחתת מכת אש מרגמות על המסתערים. דו שיח זה נשמע עיני גלי הקשר "שולחן כאן שולחן אחד – האויב מסתער על עמדותינו מבקש מיד הנחתת אש על כוחותינו – עבורי". "שולחן אחד כאן שולחן, אתם בתחום הבטחון המלא של אש המרגמות האם הקן דורש אש על מוצבינו ? – עבורי". – החלטה קשה וגורלית עמדה לפני ה"קודקוד" של הגיזרה. מכת האש המבוקשת עלולה לגרום לאבידות נוספות בכח המועט שנאחו בציפורנים במוצב – והאם תשבור היא את התקפת הנגד של האויב ? – יש להחליט מיד.... "שולחן כאן שולחן אחד מאשר הנחתת אש סוף".

### מלאכי השמים נלחמים איתנו

סמוך לשעה 11:00 הועברה הודעה לכח על הפעלת מטוסי קרב וניתנה הוראה לסמן את עמדותינו הקדמיות. אחדים מהחיילים הורידו את גופיותיהם ופרשו אותן על הסלעים כזיהוי למטוסים. זמזום מנועים נשמע מרחוק, העיניים בלשו ברקיע אחרי המטוסים. הם הופיעו במפתיע וצללו בשאגה מעל עמדותינו ועמדות האויב. המטוסים צללו בזה אחר זה, אש האויב שהופנתה עליהם, אפשרה לחיילינו להגיע בקפיצות לעמדות הזינוק לקראת הסתערות אחרונה שתבוא בתום הפעלת המטוסים. לאחר התקפת צלילה ראשונה בא הסיבוב השני. מקלעי האויב שהופנו כלפיהם טרסרו ללא הפסקה. חרזי, חייל תימני, עטור זקן ופיאות מסולסלות פנה בקריאה רמה שנשמעה לכולם – "הנה גם מלאכי השמים נלחמים כאן עבורנו".

\*\*\*

הכידונים הוצמדו לרובים, בדריכות היכו החיילים לסיום ההתקפה האוירית, צרור מקלעים ארוך מאחד המטוסים ריצד את קו העמדות הקדמיות של האויב, אחרון מהם יצא זה עתה מהצלילה – ואז התחילה ההסתערות. כאיש אחד התרוממו כל מי שמסוגל היה להלחם. באגף הימני של המסתערים התקדם מפקד כוח המכ"ים בהובילו אחריו חלק מחניכי הקורס, ובאגף השמאלי, נשען על רובה מתחת לבית שחיו, הסתערו זאב ושרידי פלוגתו שזו להם ההסתערות השלישית בקרב זה. האויב נס – חיילי אויב רצו במורד הגבעה ונסוגו למוצביהם בשפך הירדן ובית ה"בק".

המשימה בוצעה.

# יהי זכרו ברוך



מרדכי לוי ז"ל  
1920-1951

...אך נכבד את כולם  
את יפה הבלגיות והתואר  
כי רעות שכבשות, לעולם  
לא תתן את לבן לשבח.  
אהבה אקדשת בדם  
את תשובי בנינו ליהוה.

חיים גרי.

